

‘Motiveren, faciliteren en belonen’, zo houdt Tilburg de gemeente schoon

Toegankelijke, laagdrempelige opschoonacties trekken bewoners over de drempel

Plastic zakjes en flesjes, lege blikjes, doppen, sigarettenpeuken; zwerfafval is overal. Dat doet niet alleen zichtbaar af aan de buitenruimte, het is ook schadelijk voor het milieu. Stad+Groen spreekt de gemeente Tilburg over manieren waarop zij met de hulp van haar bewoners de openbare ruimte schoon en veilig houdt. ‘Als mensen willen helpen, moet dat kunnen. Daarom informeren we niet alleen, we faciliteren én belonen’, vertelt Natasja Bruens, Adviseur Schoon van de gemeente Tilburg.

Auteur: Karlijn Klei

Op 17 september aanstaande vindt een van de bekendste opschoonacties ter wereld plaats; de World Cleanup Day. Op de dag, waaraan inmiddels al 180 landen meedoen, stropen mensen in groten getale de mouwen op om zwerfafval in hun leefomgeving aan te pakken. De opschoonactie richt zich vooral op burgers, die elkaar middels allerlei leuke klein- of wat grootschaligere initiatieven motiveren met de afvalgrijper in de ene hand en een afvalzak in de andere eens kritisch door de buitenruimte te gaan. Hoe voller de zak aan het eind van de dag zit met van de straat en uit groenperken geplukte rotzooi, hoe beter.

Meeliften op opschoonenergie

Steeds vaker schenken ook lokale bedrijven,

5 min. leestijd

gemeenten en provincies aandacht aan de World Cleanup Day. Een voorbeeld daarvan is het Noord-Brabantse Tilburg. Aankomende editie is het alweer de derde keer dat de gemeente zich bij de wereldwijde opruimactie aansluit, zo vertelt Natasja Bruens, Adviseur Schoon bij Tilburg, die op dat moment midden in de voorbereidingen zit. 'De World Cleanup Day is voor ons vooral een moment voor communicatie', zegt Bruens. 'Vooraf, om de inwoners

Tilburg: 'We liften mee op de energie die er landelijk aan World Cleanup Day besteedt wordt, versterken die, en faciliteren en belonen waar we kunnen'

Ralph van der Hulst, directeur-eigenaar Donar Groen

Adviseur Schoon

Natasja Bruens is nu drie jaar Adviseur Schoon bij de gemeente Tilburg. Daarvoor viel de functie onder Groen, Spelen en Schoon; een gecombineerde aanpak waar één medewerker op zat. De gemeente realiseerde echter dat Schoon veel meer aandacht verdiende. 'Ik draai aan meerdere knoppen', vertelt Bruens. 'Zo zorg ik dat de juiste afvalbakken op de juiste plaats staan, maar ik hou me ook vooral bezig met burgergedrag in de vorm van communicatie vanuit de gemeente en participatie met zowel vrijwilligers als lokale ondernemers. Ook doe ik analyses, zoals de Tilburg Schoon Wijkanalyse waarvoor ik aan de hand van meldingen, meningen en metingen na ga wat er in wijken op het gebied van Schoon precies gebeurt.' Aan de hand van die analyses trekt Bruens, die voorzichtig plannen. 'Ik ga in gesprek met lokale stakeholders en probeer vervolgens maatwerk te leveren. Daar waar het wat lastiger gaat en weinig betrokkenheid is, kunnen we meer inzetten op voorlichting, door bijvoorbeeld een interview met een vrijwilliger in een wijkblad zetten. In een juist heel actieve wijk kunnen we bijvoorbeeld het faciliteren van het materiaal verder opschroeven.'

te informeren en motiveren ook de handen uit de mouwen te steken, maar ook achteraf, bijvoorbeeld met leuke foto's van acties die er op de dag plaatsvonden. We liften als het ware mee op de energie die er landelijk al aan deze dag besteedt wordt, versterken die, en faciliteren en belonen waar we kunnen.'

Tilburg Schoon

Voor Bruens is het werk met de jaarlijkse World Cleanup Day natuurlijk niet gedaan. 'De hoop is ook dat bewoners beseffen dat ze het voor het schoonhouden van hun leefomgeving geen speciale dag nodig hebben. Je kunt jaarrond je steentje bijdragen.' Om het de Tilburgers zo makkelijk mogelijk te maken, richtte de gemeente het project Tilburg Schoon op. Bruens: 'Als mensen willen helpen, moet dat op een laagdrempelige manier kunnen.' Onder Tilburg Schoon verstrekt en bezorgt de gemeente daarom op aanvraag van bewoners opruimmateriaal. Zo'n pakket, dat doorgaans bestaat een afvalgrijper, een speciale gele afvalzak en een klein bedankje zoals een zakje bloemzaden, is gratis en mag de bewoner houden. 'Als mensen de spullen niet meer gebruiken, vragen we ze dat te melden. Dan komen we de grijpers weer ophalen en kan er weer iemand anders mee aan de slag.'

Onder het project (te vinden op tilburg.nl/schoon), dat Bruens toen ze drie jaar geleden de functie van Adviseur Schoon bekleedde, hielp opzetten, worden momenteel jaarrond gemiddeld 25 opschoonpakketten per week aangevraagd en geleverd. 'Voor de inzameling van volle afvalzakken gebruiken we de Fixi-app, een app voor meldingen in de openbare ruimte', vertelt Bruens. 'Heb je na het afvalgrijpen een volle afvalzak? Zet hem langs de weg,

Door afvalgrijpers vol in het zicht te zetten, pakken mensen er sneller eentje mee

Met een afvalgrijper en de ene hand en een gele afvalzak in de andere op zoek naar zwerfafval

‘Mensen beseffen dat ze zelf ook kunnen helpen én gooien hun rommel minder snel op de grond wanneer ze iemand met een afvalgrijper zien rondlopen’

Streepje voor op ergonomie

De nieuwe generatie Helping Hand-afvalgrijpers, die de gemeente regelmatig bij het in 1995 opgerichte familiebedrijf bestelt, hebben op het gebied van ergonomie een streepje voor op conventionele, oudere tegenhangers, vertelt directeur-eigenaar Donar Groen Ralph van der Hulst. ‘In 2020 hadden drie van de vijf werknemers last van musculoskeletale aandoeningen (MSD). Daarvan werkte 45% voor gemeentes en had last van aandoeningen die direct verband hielden met werkzaamheden die buiten met handgereedschap worden uitgevoerd. Met ergonomischer handgereedschap, zoals onze afvalgrijpers kunnen die klachten aanzienlijk teruggedrongen worden. De Helping Hands zijn aan de ene kant sterk en slijtagebestendig, en aan de andere kant licht en eenvoudig en comfortabel in gebruik. Daarbij zijn ze zijn gemaakt uit tot 50% gerecycled materiaal en 100% herbruikbaar.’

Bruens ziet het verschil tussen de oude en nieuwe afvalgrijpers ook bij de vrijwilligers terug. ‘Ik hoor wel van vrijwilligers dat oudere exemplaren, die we ook nog in onze opslag hebben liggen, inderdaad een stuk minder fijn werken dan de nieuwe grijpers. Op het gebied van ergonomie lijken daar de afgelopen jaren dus inderdaad wel stappen in gemaakt te zijn.’ Bruens is erg over de samenwerking met Donar Groen te spreken. ‘De lijntjes met zijn kort’, zegt ze. ‘Er wordt vlot geleverd, en ook de service is fijn en snel.’

bijvoorbeeld naast een lantaarnpaal, maak er een foto van, voer de locatie in, en de gemeente haalt hem op.’ Het bewustzijn stijgt, ziet Bruens. ‘Het is erg leuk om te zien dat jaarlijks het aantal aanvragen voor zowel de opschoonpakketten als onze gele afvalzakken toeneemt.’

Afval grijpen

De gemeente Tilburg koos er bewust voor afvalgrijpers in de standaardpakketten op te nemen. ‘Grijpers zijn relatief goedkoop, licht en eenvoudig te gebruiken’, aldus Bruens. ‘Een alternatief zou een afvalring zijn waar je de afvalzak in hangt, maar die is duurder en wordt in onze ervaring gauw te zwaar. We hebben ook weleens overwogen handschoenen toe te voegen, maar daar hebben we toch vanaf gezien.

Uiteindelijk zijn grijpers naar ons idee namelijk ook het veiligst, je hoeft immers nergens met je handen aan te zitten.’ Ze vervolgt: ‘Zwerfafval kan natuurlijk van alles zijn, van zakjes en peuken, tot blikjes met scherpe, uitstekende randjes en glas, en een enkele keer zelfs drugsafval. We willen absoluut niet dat mensen daar met hun handen aanzitten.’

Tilburg bestelt regelmatig grijpers bij het in Nieuw-Vennep gevestigde Donar Groen, leverancier van handgereedschap en persoonlijke beschermingsmiddelen voor de (professionele) eindgebruiker in het groen, zoals hoveniers, gemeentes en sociale werkplaatsen. ‘In september hebben we weer een opruimactie georganiseerd waarvoor we bij Donar Groen driehonderd grijpers hebben besteld’, vertelt Bruens. ‘Die rijken we in twee wijken uit aan ondernemers met een prikkelende boodschap om hen te motiveren mee te doen met het schoonhouden van de buitenruimte.’

Gedrag

Ook de mensen die de pakketten niet aanvragen en op World Cleanup Day niet aan het opruimen gaan, hebben volgens de adviseur iets aan dergelijke acties. ‘De buitenruimte is er natuurlijk schoner door, maar je overburen afval van de straat zien plukken, vergoot ook de zichtbaarheid en het bewustzijn. Mensen zien dat ze zelf ook kunnen helpen en gooien, als mooie bonus, als er iemand met een afvalgrijper rondloopt, rommel toch minder snel op de grond.’ Op de vraag of Bruens en haar collega’s het goede voorbeeld geven, zegt de adviseur: ‘Zeker; intern beginnen, is buiten binnen. We hebben ook houders met grijpers op het stadskantoor neergezet, zodat ook wij als we tijdens een pauze even een blokje om gaan, een grijper kunnen meepakken.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!